

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 564 sahifa,
1-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Milliy xarakter tushunchasining pedagogik va aksiologik talqini.....	10
Usmonova Muattar Bahadirjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'zini o'zi anglashida muloqotning o'rni	14
Yaxshiboyeva Zuhra, Pardayeva Munisa	
Maktabgacha ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy usullari	17
Dilsora Shodmonova	
Педагогические предпосылки развития билингвизма у детей в дошкольных образовательных учреждениях	24
Истамова Нигора Азимжановна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida neyrogimnastika texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik asoslari.....	29
Saidova Nigora Olimovna, G'ulomova Shaxnoza Abdusalom qizi	
Jismoniy tarbiya va sport: iqtidorli yoshlarni tanlash, saralash va ularni maqsadli tayyorlashning zamonaviy yo'llari.....	32
Muxamedjanov Shovkat Muxrumovich	
Yoshlar ma'naviy-axloqiy tarbiyasida tarixiy xotira, milliy meros va qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari.....	36
Nomozov Muhammadyusuf Meyliqul o'g'li	
Sport tashkilotlarida rahbarlik qilish va boshqarish.....	40
Artikov Xayrulla Baxtiyarovich	
Formation and Development Stages of Terminology as a Scientific Discipline	44
Lola Mannobova	
Lexicographic Features of Onomastic Units in English and Uzbek Dictionaries	48
Berdiyeva Mashhura Tulqin qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining qobiliyat, qiziqish va o'rganish usullarini hisobga olgan pedagogik metodlar va dars rejaları	51
Abdullaeva Gulmira, Egamberganova Yorqinoy Ollobergan qizi	
Disputning ingliz romanlaridagi pragmatik va lingvokulturologik ko'rinishlari	55
Abdumalikova Diyoraxon Rafiqjon qizi	
O'yin texnologiyalarining aqliy rivojlanishida muammolari bo'lgan bolalar ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni	59
Abdunazarov Abdumutal Olimovich	
Auditoriyada va auditoriyadan tashqari jarayonda talabalar ijtimoiylashuvini rivojlantirish mexanizmlari	64
Alimova Gulrux Farhod qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishda interaktiv o'yin texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari	70
Axtamova Mohinur O'tkir qizi	
Oilaviy zo'ravonlikka uchragan ayollarni qo'llab-quvvatlashda mahalla va ijtimoiy xizmatlarning o'rni	74
Dumarova Gulfira Kozimbekovna, To'liqinova Muxlisaxon Jamshid qizi	
O'zbek milliy romanchiligida tarixiy haqiqat va badiiy talqin (Xayriddin Sultonning "Yaldo kechasi" romani misolida)	78
G'aybulloyeva Parvina Samandar qizi	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ faoliyatning ontogeneza shakllanishi	82
Hamraqulova Durdona Dilshod qizi	
Neuroeducation va Phygital Learning asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv faolligini rivojlantirish metodikasi	87
Hikmatova Yulduz Nuritdinovna	

Autizm spektri buzilgan bolalarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvining nazariy asoslari	91
<i>Shodmanxojiyeva Iroda Ne'matulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda o'yin texnikalarining roli	95
<i>Jamolova Farida Fatillo qizi</i>	
Ta'lim qardosh tillarga yo'naltirilgan mtt direktorining boshqaruv kompetentligini rivojlantirish mexanizmlari (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida)	98
<i>Jumagulova Gulziya Madiyarovna</i>	
Oliy ta'limda talabalarning raqamli taqdimot va ommaviy nutq ko'nikmalarini axborot texnologiyalari vositasida takomillashtirish	103
<i>Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalari orqali nutq malakalarini rivojlantirish	107
<i>Maqsuda Maxsudovna Murodova</i>	
O'zbek tilida "nur" so'zining ko'chma ma'nolari	113
<i>Maxbuba Axatova</i>	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda raqamli texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	116
<i>Misirova Nodira Tovbayevna, Nosirova Dilfuza Sa'dullayevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki nutqini shakllantirishdagi qiyinchiliklar	120
<i>Nabiyeva Xilola Abdulmuratovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviy-ma'rifiy qiyofasini shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari...	123
<i>Niyozova Maftuna Normaxmat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida "Tarbiya" fanini tabiiy fanlar bilan integratsiyalash asosida ekologik tafakkurni shakllantirish.....	126
<i>Norbo'tayeva Iroda Yunusovna</i>	
Suzish vositalari yordamida talabalarning qo'l va oyoq mushaklarini rivojlantirish metodikasi	130
<i>Nosirov Sardor To'lqinjon o'g'li</i>	
Bo'lajak pedagoglarning metakognitiv kompetensiyasini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	134
<i>Nosirova Ra'no Xamidovna</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	137
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar nutqida noverbal vositalarning roli	142
<i>Qurbanova Surayyo Tuynazar qizi, Maqsudboyeva Dilbar Olimjon qizi</i>	
Texnologiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvning pedagogik zarurati va nazariy asoslari	146
<i>Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich</i>	
O'zbekistonning zamonaviy ta'lim muhitida o'zbek-rus bilingvizmi sharoitida o'quvchilar nutqining psixolingvistik xususiyatlari.....	149
<i>Qurdasheva Bonu Bexzod qizi</i>	
Xorij olimlari tadqiqotlarida prosotsial xulq-atvor namoyon bo'lishining o'rganilishi	153
<i>Rahimova Sarvinoz Odilboy qizi</i>	
Musiqqa fanlarini o'qitishda inquire-based learning texnologiyasidan foydalanish metodlari.....	157
<i>Raximova Dilbar Rizakulovna</i>	
Maktab rahbarining qaror qabul qilish uslubi pedagogik jamoa ijtimoiy faolligini rivojlantirish omili sifatida..	161
<i>Raximova Maryam O'tkir qizi</i>	
Yosh sportchilarda yurak-qon tomir tizimining morfofunksional adaptatsiyasi va sportchi yuragi fenomeni..	173
<i>Alimova Nasiba Adxamovna</i>	
Mintaqaviy iqtisodiyotda turizm klasterlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	179
<i>Kurbonova Kamola Ilxomovna</i>	
Nutq madaniyati va notiqlik san'ati	183
<i>Mamadaliyeva Lola Shailyasovna</i>	
Molekulyar fizikada klasster yondashuvi asosida masalalar yechish samaradorligini oshirish	188
<i>Mirzamuratov Baxodir Fayzullayevich</i>	
Oliy o'quv yurtlari, sport tashkilotlari va sport marketingi tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning zarurati.....	192
<i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini texnologiya darslarida turli materialdan amaliy ishlarni tashkil qilish metodikasi	195
<i>Sanakulov Xamrakul Rizakulovich, O'roqova Nigina Botirjon qizi, Xoliqulova Ozoda Shuxratovna</i>	
Modern Teaching Methods in English Language Learning.....	199
<i>Sarvinoz Abdulhakimova</i>	
Erkin Vohidov ijodining o'rganilishi	202
<i>Shahnoza Muhammadiyeva</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida nutqiy faoliyatni rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	205
<i>Shopulatova Nasiba Umirovna</i>	
Yuqori intensivlikdagi atsiklik yuklamalar ta'sirida futbolchilar organizmi funksional holatining yoshga oid xususiyatlari.....	208
<i>Shukurova Sayyora Sa'dullaevna, Kadirov Abdurashid</i>	
Talabalarda badiiy did va estetik tarbiyasini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	211
<i>Temirov Murodjon Anvarovich</i>	
The Role of Authentic Materials in Teaching English for Specific Purposes: Implications for Tourism Students.....	215
<i>Toshmamatova Marjona Olimjon kizi</i>	
Neyrokognitiv rivojlanish va bolalarning maktabga psixologik tayyorgarligi o'rtasidagi bog'liqlik	220
<i>Toshpo'latova Mahina Farxod qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda terminologik tafakkurni rivojlantirishning nazariy asoslari	224
<i>Umaraliyeva Shahlo Sayfullo qizi</i>	
Artistic Pedagogy as a Basis for Developing Spiritual-Communicative Culture in Student Youth: Pedagogical Foundations	228
<i>Umarova Malika Khisabidinovna, Orifjonova Kamolabonu Kozimbek qizi</i>	
Pragmatic Competence and Cultural Adaptation in EFL Contexts: Challenges and Pedagogical Implications.....	232
<i>Veronica Khatamova</i>	
Ta'lim tojik tilida olib boriladigan maktablarda morfologiya o'qitish muammosi	236
<i>Xojiyeva Iroda Zokirjon qizi</i>	
Innovatsion yondashuv asosida "Maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirish" modulini o'qitish metodikasi muammo sifatida	240
<i>Zaxro Yo'ldashovna Shanasirova</i>	
Interaktiv topshiriqlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining chet tiliga bo'lgan qiziqishlarini individuallashtirish	246
<i>Nishonova Gulchehra Ravshanjon qizi</i>	
The Role of Project-Based Learning and Artificial Intelligence Technologies in Enhancing Foreign Language Students' Academic Achievement and Motivation.....	250
<i>Olimov Sh. Sh., Zaripov K. Ya.</i>	
Mechanisms for Assessing Academic Achievements in the Finnish Education System and the Possibility of their Adaptation In Schools In Uzbekistan	254
<i>Saytbekova Svetlana Saylaubaevna</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish	257
<i>Xoldorova Mashxura G'ulomovna</i>	
Finlyandiya ta'lim tizimida o'quvchilarning o'zlashtirishini baholash mexanizmlari va ularni O'zbekiston maktablarida qo'llash istiqbollari.....	260
<i>Xudaybergenova Zuxra Isakovna</i>	
Jadidchilik harakati va uning pedagogik-ijtimoiy mohiyati hamda tamoyillari	263
<i>Yusupov Ma'mur Ma'rufovich</i>	
Проблемы нравственного воспитания личности в произведениях В. Распутина.....	269
<i>Рахимова Шахзода Равшановна</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik omillari	273
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	

Bo'lajak biologiya o'qituvchilarida tolerantlik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	276
<i>Xidirov Faxriddin Fozilovich</i>	
Транслингвальные практики русскоязычных мигрантов в условиях многоязычной среды	280
<i>Рахмонова Нилуфар Уткир кизи</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalarda leksik-grammatik komponentni diagnostika qilish metodlari	284
<i>Mamatkulova Lobar Tolibjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarning ta'limiy faoliyatini rivojlantirish.....	288
<i>Norqulova Ma'mura Husniddin qizi</i>	
Nutqdagi fonetik kamchiliklarning o'quv faoliyati va savodxonlikka ta'siri	293
<i>Xikmatova Saboxat Xusniddinovna</i>	
Oliy ta'limda sog'lom psixologik muhitni shakllantirish omillari	296
<i>Xusanbayeva Ziyoda Maxmutdjon qizi</i>	
Social-Psychological Factors of Increasing the Quality of Life	300
<i>Abdullaeva Ranazhon Matyakubovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy ko'nikmalarini rivojlantiruvchi zamonaviy o'quv topshiriqlarini ishlab chiqishning ilmiy-metodik asoslari.....	307
<i>Abdumalikova Gulchiroy</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tayanch hayotiy va fanga oid kompetensiyalarni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	311
<i>Adizova Nigora Baxtiyorovna, Sayfullayeva Dilnoza Amrullayevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tili darslarida madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	316
<i>Azimova Maftuna Azizbekovna</i>	
Talabalarda lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik asoslari	321
<i>Eshbekova Dilnoza Ibraimovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'quvchilarida moslashuvchanlikning psixologik xususiyatlari.....	324
<i>Fayziyeva Gulhayo Erkin qizi, Fatullayeva Manzura Idillo qizi</i>	
Naim Karimov talqinida Oybek badiiy tafakkurining biografik manbalari	327
<i>Jonpo'lotova Gulshoda Qobil qizi</i>	
Kurashchilarning kuch sifatini rivojlantirishda maxsus mashqlardan foydalanish	334
<i>Muxamedjanov Umidulla Fayzullayevich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda axloqiy idealni shakllantirishning ijtimoiy-pedagogik asoslari	337
<i>Saidova Malika Erkin qizi</i>	
Yengil atletika texnikalarini pedagogik mahoratni rivojlantirish metodikalarida qo'llash	340
<i>Sattarov Qarshiboy Narqulovich, Mirzayev Karim Mamarasul o'g'li</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlarida shug'ullanuvchilarning tezkorlik va chidamlilik sifatlarini rivojlantirishning innovatsion metodikasi	344
<i>Sattarov Sardor Sunnatulloevich</i>	
Innovatsion rivojlanish asosida uzluksiz ta'limning integratsiyalashgan mazmunini modellashtirish metodologiyasi.....	348
<i>Umarov Lutfillo Murodilloyevich</i>	
Milliy maktablarda rus tilini o'qitishda raqamli ta'lim resurslari va veb-saytlardan foydalanish metodikasi....	352
<i>Xolmirzayeva Munira Jahongir qizi</i>	
Педагогические основы повышения профессиональной компетентности будущих преподавателей физического воспитания высших образовательных учреждений	357
<i>Мавлянов Бахром Сангирович</i>	
Раннее выявление и мониторинг кожных заболеваний с помощью искусственного интеллекта: интегрированные архитектуры, алгоритмы и перспективы клинического внедрения	361
<i>Э. Ш. Назирова, Ш. Б. Абдусаломова</i>	
Ingliz tilida modallikni ifodalash vositalari va ularning semantik xususiyatlari	368
<i>Abdujalilova Sarvinov Rashid qizi, Abdurazzokova Mehriniso Azimjon qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Ona va farzand munosabatlarida etnomadaniy omillarning psixologik xususiyatlari..... 373 <i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>
	O'quvchilarning gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv metodlarning o'rni 378 <i>Abdurahmanov Muhammadjon G'ulomjonovich</i>
	Aralash ta'lim texnologiyalari asosida ta'lim jarayonini loyihalashning ilmiy-metodik asoslari..... 381 <i>Alibayev Sobir Xolboyevich</i>
	Formativ baholash jarayonidan foydalanib o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish 386 <i>Amirkulova Dilnoza Zokir qizi</i>
	Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy-pedagogi faoliyatga tayyorlash tendensiyalari 389 <i>Artikbayeva Aziza Abror qizi</i>
	The Role of National Values in English and Uzbek Literature: a Comparative Study 392 <i>Ataniyazova Sohiba Xamidovna</i>
	Frans Kafka ijodining psixologik talqini..... 396 <i>Atayev Shukur-Ali Ayub-Aliyevich</i>
	Development of a Set of Health-Promoting Exercises for Middle-Aged Men 50-60 Years Old, Taking Into Account Physical Training 400 <i>Dehqonova Mahmuda Ortiqovna</i>
	Oliy ta'limda talabalarni jismoniy rivojlantirish metodikalari 404 <i>Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>
	Современные мобильные технологии: эволюция и развитие..... 408 <i>Жураев Илхом Исхокович</i>
	Bo'lajak o'qituvchilarda kongruentlik kompetensiyasini rivojlantirishning mazmuni 413 <i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>
	Methodology for Developing Communicative Competence of Future Teachers Based on Multimedia Tools..... 418 <i>Kudratova Sultonposhsha Otabek qizi, Khalilova Mukhlisa Ulug'bek qizi, Ziyotova Umida Otabek qizi</i>
	Raqamli ta'lim muhitida ona tili darslarida matn bilan ishlashni tashkil etish..... 423 <i>Erdanova Zamira Olimovna</i>
	Milliy sport turlari orqali talaba yoshlar bilan interfaol dars jarayonini tashkil etish..... 426 <i>Mirzayev Az'am Xudaynazarovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>
	Pedagogika bitiruvchilarining kasbiy o'zini o'zi rivojlantirishga asoslangan barqaror bandligini ta'minlash modeli..... 430 <i>Omonova Mohiniso Maqsud qizi</i>
	Boshlang'ich ta'limda fanlararo integratsiyani sun'iy intellekt asosida takomillashtirishning pedagogik imkoniyatlari..... 435 <i>Panjliyev Jo'raqul Menglimamat o'g'li</i>
	Boshlang'ich ta'limda web-kvest topshiriqlardan foydalanish..... 440 <i>Saidova Gavhar Ergashovna, Itolmasova Oygul Sabritdinovna</i>
	Developing Communicative Competence in English Language Education Through Modern Interactive Methods 443 <i>Sativoldieva Shoxsanam Utkir qizi</i>
	Анализ современных подходов и их недостатков к совершенствованию методов повышения пропускной способности в разветвлённых оптических сетях связи 447 <i>Киямов Рахматулло Рузиевич</i>
	Психологические механизмы профилактики противоправного поведения несовершеннолетних (на примере Республики Казахстан) 452 <i>Тайтелиева Ақтолқын Битуқызы</i>
	Professional ta'lim muassasalarida o'quvchilarning stressga bardoshlilikini rivojlantirishning pedagogik modeli 459 <i>Islamova Fotima Shamsiddinovna, Aliqulova Nilufar Jumanazar qizi</i>
	The Importance of Developing an Exercise Complex for Preparing Para Armwrestlers for Competition..... 463 <i>Karimov Faxriddin Xurramovich</i>

Loyiha asosidagi ta'limda portfolio va baholash rubrikalari tizimi: boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetensiyani monitoring qilish.....	467
Maxmudova Zulxumor Alim qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilar uchun mustaqil ta'limni tashkil etish modeli	472
Muqimova Zulxumor Ziyataliyevna	
Methods for Developing Labor Productivity Through Increasing the Physical Activity of Enterprise and Organization Employees	477
Muxametov Axmad Muxametovich	
Developing Learner Autonomy Through Peer and Self-Assessment In EFL Classrooms.....	481
Rakhmonova Nodirakhon Mukhammadjonovna	
Oilaviy muhitning bolalar shaxsiy rivojlanishiga psixologik ta'siri	488
Xidoyatova Layli To'xtasinovna, Xursanova Mashhura Bobir qizi	
Tarbiyasi og'ir o'smirlarda ijtimoiy adaptatsiya va shaxslararo munosabatlar xususiyatlari.....	493
Elov Ziyodulla Sttorovich, Muxammadiyeva Gavhar Sirojiddin qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini shakllantirishning ilmiy-nazariy masalalari va pedagogik shartlari.....	499
Nasriddinova Nasiba Alimjonovna	
Ingliz va o'zbek lug'atlarida frazeologik birliklarning berilishi va lug'atlardagi muammolar	505
Oqboyeva Zulfiya Bobonazarovna	
Gamifikatsiya texnologiyasi asosida talabalarning o'quv motivatsiyasini rivojlantirish	510
Yuldashev Sardarxon Rashitxon o'g'li, Sattarova Maftuna Ravshan qizi	
Argumentativ tuzilmalar va sintaktik modellar: aktiv/passiv konstruksiyalar va nominalizatsiya hodisasi	513
Utupova Oysapar Urazmatovna	
Yoshlarni sog'lomlashtirish jarayonida milliy va xalq o'yinlaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari...	516
Axmedov Gayratjon Kosimovich	
Introduksiya sharoitida dorivor valeriana (<i>Valeriana officinalis</i> L.) ning suv rejimi, biokimyoviy tarkibi va ildiz hosildorligi	522
Xamrayev Rashid Ravshan o'g'li, Omonova Dildora Uchqun qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashda zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan foydalanishning metodik asoslari.....	527
Go'zal Qurbonova	
Shaxmat mashg'ulotlari orqali talabalarda tafakkur va qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirish	532
Kulboyev Nodirjon Salaydinovich	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining deontologik kompetensiyasiga oid G'arb pedagogik tafakkurining ilmiy-nazariy asoslari	535
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li	
Tabiiy fanlarni o'qitishda TIMSS yondoshuvining ahamiyati.....	539
Xoldorova Shahnoza Ismatjon qizi	
Zamonaviy raqamli texnologiyalar yordamida lingvokulturologik kompetensiyani rivojlantirish	544
Barotova Gulhayo Farhod qizi	
Uy ta'limidagi imkoniyati cheklangan bolalarning ijtimoiy-psixologik moslashuvi va ta'lim sifati monitoringi tahlili.....	548
Tojimatova Gavxarxon G'ulomjonovna, Pulatova Gulnoza Murodilovna	
O'quvchilarda tarixiy tafakkurni rivojlantirishda multimedia texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari	554
Muhammadiyev Javlon Hayitboyevich	
Muammoli ta'lim asosida o'quvchilarda geografik bilimlarni rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari.....	558
Yovqochev Furqat Ulug'bek o'g'li	
Geografiya ta'limida 4k ko'nikmalarini rivojlantirishning innovatsion usullari.....	561
Yuldasheva Oyjamol Davronbek qizi	

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI SAVOD O'RGATISHGA TAYYORLASHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING METODIK ASOSLARI

Go'zal Qurbonova

Buxoro davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlash jarayonida zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan foydalanishning metodik hamda nazariy asoslari tahlil qilingan. Tadqiqotda ilk savodxonlik kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik jihatlari, maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanish xususiyatlari hamda innovatsion ta'lim texnologiyalarining savodga tayyorlashdagi o'rni yoritilgan. Montessori metodikasi, STEAM yondashuvi, multisensor ta'lim texnologiyalari, didaktik o'yinlar, multimedia vositalari va raqamli ta'lim platformalarining bolalarda fonematik eshituvni rivojlantirish, nutq faoliyatini takomillashtirish, harf-tovush munosabatlarini anglash hamda o'qish va yozishga tayyorgarlik kompetensiyalarini shakllantirishdagi imkoniyatlari ilmiy jihatdan asoslangan. Tadqiqot natijalari zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan kompleks foydalanish maktabgacha yoshdagi bolalarning savodxonlikka tayyorgarlik darajasini sezilarli darajada oshirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: savodga tayyorlash, maktabgacha ta'lim, raqamli texnologiyalar, Montessori metodikasi, STEAM ta'limi, multisensor yondashuv, ilk savodxonlik, innovatsion ta'lim texnologiyalari.

Abstract: This article analyzes the theoretical and methodological foundations of using modern pedagogical and digital technologies in preparing preschool children for literacy education. The study examines the psychological and pedagogical aspects of early literacy development, the developmental characteristics of preschool-aged children, and the role of innovative educational technologies in preparing children for reading and writing. The educational potential of the Montessori method, the STEAM approach, multisensory learning techniques, didactic games, multimedia tools, and digital learning platforms in developing phonemic awareness, speech skills, understanding of letter-sound relationships, and readiness for literacy acquisition is scientifically substantiated. The findings indicate that the integrated use of modern pedagogical and digital technologies significantly enhances preschool children's readiness for literacy learning.

Key words: literacy readiness, preschool education, digital technologies, Montessori method, STEAM education, multisensory approach, early literacy, innovative educational technologies.

Аннотация: В данной статье проанализированы теоретические и методические основы использования современных педагогических и цифровых технологий в подготовке детей дошкольного возраста к обучению грамоте. Рассмотрены психолого-педагогические аспекты формирования первоначальной грамотности, возрастные особенности развития дошкольников, а также роль инновационных образовательных технологий в процессе подготовки к обучению чтению и письму. Научно обоснованы возможности методики Монтессори, STEAM-подхода, мультисенсорных методов обучения, дидактических игр, мультимедийных средств и цифровых образовательных платформ в развитии фонематического слуха, речевой деятельности, понимания звукобуквенных связей и формирования готовности к овладению навыками чтения и письма. Результаты исследования свидетельствуют о том, что комплексное применение современных педагогических и цифровых технологий способствует существенному повышению уровня готовности дошкольников к обучению грамоте.

Ключевые слова: подготовка к обучению грамоте, дошкольное образование, цифровые технологии, методика Монтессори, STEAM-образование, мультисенсорный подход, первоначальная грамотность, инновационные образовательные технологии.

KIRISH

Ta'lim tizimining uzluksizligi va samaradorligini ta'minlashda maktabgacha ta'lim muhim bosqich hisoblanadi. Aynan ushbu davrda bolaning keyingi ta'lim faoliyati uchun zarur bo'lgan bilish jarayonlari, nutq faoliyati, muloqot madaniyati hamda o'qish va yozishga tayyorgarlik ko'nikmalari shakllanadi. Shu sababli maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlash masalasi zamonaviy pedagogikaning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi ^[1].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda dunyo ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning keng joriy etilishi bolalarni maktabga tayyorlash mazmuniga ham yangicha talablarni qo'yimoqda. Endilikda boladan faqat ayrim harflarni tanishi yoki yozishga urinishi emas, balki nutqiy faollik, fonematik eshituv, muloqot madaniyati, mustaqil fikrlash va axborot bilan ishlash ko'nikmalarining shakllangan bo'lishi talab etiladi ^[2].

Maktabgacha yosh inson hayotidagi eng intensiv rivojlanish davrlaridan biri hisoblanadi. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, aynan 3–7 yosh oralig'ida bolaning nutqi, tafakkuri, tasavvuri, xotirasi va idroki jadal rivojlanadi. Ushbu davrda olingan ta'limiy tajriba keyingi o'quv faoliyatining muvaffaqiyatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi ^[3].

L.S. Vygotskiy bolalarning nutq va tafakkur rivojlanishi ijtimoiy muloqot jarayonida amalga oshishini ta'kidlagan. Uning fikriga ko'ra, bolaning yaqin rivojlanish zonasi samarali pedagogik ta'sir orqali kengayadi va bu savodxonlik ko'nikmalarini shakllantirish uchun muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi ^[4].

Keyinchalik J. Piaget, J. Bruner va M. Montessori kabi olimlar ham bolalarning bilish faoliyatini rivojlantirishda faoliyatga asoslangan ta'limning ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslab berganlar ^[5].

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida an'anaviy metodlar bilan bir qatorda zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalar keng qo'llanilmoqda. Xususan, Montessori metodikasi, STEAM ta'limi, multisensor yondashuv, interaktiv o'yin texnologiyalari, multimedia vositalari, elektron ta'lim resurslari va mobil ilovalar bolalarning savodga tayyorgarlik darajasini oshirishga xizmat qilmoqda ^[6].

Montessori texnologiyasida bolalarning mustaqil faoliyati va sensor rivojlanishiga alohida e'tibor qaratiladi. Harflar bilan ishlash, taktil materiallar, tovushlarni farqlash mashqlari va amaliy faoliyatlar bolalarning savodxonlik kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi ^[7].

STEAM yondashuvi esa fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematikani integratsiyalash orqali bolalarning kreativ va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Mazkur yondashuv savodga tayyorlash jarayonida ham samarali qo'llanilib, bolalarning so'z boyligi, muloqot ko'nikmalari va matn bilan ishlash qobiliyatlarini rivojlantiradi ^[8].

Raqamli texnologiyalar maktabgacha ta'lim jarayonini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Interaktiv doskalar, elektron kitoblar, multimedia taqdimotlari, ta'limiy animatsiyalar va maxsus mobil ilovalar bolalarning qiziqishini oshirib, ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etish imkonini bermiqda ^[9].

Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashda zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan foydalanishning metodik asoslari yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Ko'plab ishlarda alohida texnologiyalar tahlil qilingan bo'lsa-da, ularni kompleks qo'llash mexanizmlari hamda pedagogik samaradorligi chuqur tadqiq etilmagan.

Mazkur tadqiqotning maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashda zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan foydalanishning metodik asoslarini aniqlash va ularning pedagogik imkoniyatlarini asoslashdan iborat.

Tadqiqotning vazifalari quyidagilardan iborat:

- savodga tayyorlashning nazariy asoslarini tahlil qilish;
- maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologik xususiyatlarini aniqlash;
- zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalarning imkoniyatlarini o'rganish;
- savodxonlik kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali metodlarini aniqlash;
- amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Shunday qilib, mazkur tadqiqot maktabgacha ta'lim amaliyotida zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish orqali bolalarning ilk savodxonlik kompetensiyalarini rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslarini takomillashtirishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashda zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan foydalanishning metodik asoslarini aniqlashga qaratilgan bo'lib, unda nazariy va amaliy tadqiqot metodlarining kompleksidan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosini kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasi, konstruktivistik ta'lim nazariyasi hamda maktabgacha ta'limning zamonaviy pedagogik paradigmalari tashkil etdi.

Tadqiqotning nazariy bosqichida maktabgacha ta'lim, ilk savodxonlik, nutq rivoji, Montessori pedagogikasi, STEAM ta'limi va raqamli pedagogik texnologiyalarga oid mahalliy hamda xorijiy ilmiy manbalar o'rganildi. UNESCO, UNICEF va OECD tashkilotlari tomonidan e'lon qilingan maktabgacha ta'limga oid xalqaro hisobotlar ham tahlil qilindi.

Tadqiqot obyekti sifatida maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlash jarayoni tanlandi.

Tadqiqot predmeti esa zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalar asosida savodga tayyorlash metodikasidan iborat bo'ldi.

Tadqiqot davomida savodxonlikka tayyorgarlik quyidagi mezonlar asosida tahlil qilindi:

- fonematik eshituvning rivojlanganligi;
- nutq va lug'at boyligi;
- tovush-harf munosabatlarini anglash;
- muloqot kompetensiyasi;
- grafik ko'nikmalar;
- o'qishga qiziqish va motivatsiya;
- mustaqil bilish faoliyati.

Mazkur mezonlar asosida zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalarning pedagogik imkoniyatlari baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashda zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalar yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatdi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, an'anaviy mashg'ulotlar bilan bir qatorda innovatsion texnologiyalardan foydalanish bolalarning savodxonlikka tayyorgarlik darajasini sezilarli darajada oshiradi.

Birinchi muhim natija Montessori texnologiyasining samaradorligi bilan bog'liq bo'ldi. Montessori materiallari asosida tashkil etilgan faoliyatlar bolalarning sensor rivojlanishini rag'batlantiradi, tovush va harflarni farqlash ko'nikmalarini shakllantiradi hamda yozishga tayyorlovchi mayda motorika harakatlarini rivojlantiradi. Ayniqsa, taktill harflar va fonematik mashqlar bolalarda harf-tovush bog'lanishlarini mustahkamlashga xizmat qilishi aniqlandi.

Ikkinchi natija STEAM yondashuvining imkoniyatlari bilan bog'liq. Integratsiyalashgan faoliyatlar davomida bolalar yangi tushunchalarni o'zlashtirish, savollar berish, muammolarni hal qilish va fikrlarini ifodalashga o'rganadilar. Bu esa ularning nutqiy faolligini oshiradi va savodxonlik kompetensiyalarining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Uchinchi natija multisensor texnologiyalar bilan bog'liq bo'ldi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ko'rish, eshitish, sezish va harakat elementlarini birlashtirgan mashg'ulotlar bolalarning axborotni qabul qilish va eslab qolish darajasini oshiradi. Natijada harflar, tovushlar va so'zlarni o'zlashtirish jarayoni samaraliroq kechadi.

To'rtinchi natija didaktik o'yinlar bilan bog'liq. O'yin texnologiyalaridan foydalanish bolalarda savodga oid topshiriqlarga qiziqishni kuchaytiradi. "Tovushni top", "Harfni tani", "So'zni davom ettir", "Rasmga mos so'zni tanla" kabi o'yinlar fonematik eshituv va lug'at boyligini rivojlantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ldi.

Beshinchi natija axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta'siri bilan bog'liq. Multimedia vositalari, interaktiv doskalar va ta'limiy ilovalar bolalarning mashg'ulotlarga qiziqishini oshirishi, ularni faol ishtirokchi sifatida jalb qilishi va savodga tayyorgarlik jarayonini individuallashtirish imkonini berishi aniqlandi.

Tahlillar natijasida zamonaviy texnologiyalar asosida rivojlantiriladigan savodxonlik kompetensiyalarining quyidagi tarkibiy qismlari belgilandi:

- fonologik kompetensiya;
- nutqiy-kommunikativ kompetensiya;
- grafik kompetensiya;
- o'qishga motivatsion tayyorgarlik;
- raqamli savodxonlikning boshlang'ich elementlari;
- mustaqil bilish kompetensiyasi.

Tadqiqot natijalari maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlash jarayonida zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalar muhim metodik vosita ekanligini tasdiqladi. Olingan natijalar maktabgacha ta'lim nazariyasi va amaliyotida ilgari surilgan ilmiy qarashlar bilan mos keladi. Xususan, Vygotskiyning yaqin rivojlanish zonasi nazariyasiga ko'ra, bolaning rivojlanishi kattalar va tengdoshlari bilan faol hamkorlik jarayonida amalga oshadi ^[10]. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar aynan ana shunday hamkorlikka asoslangan faol ta'lim muhitini yaratishga xizmat qiladi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, savodga tayyorlashni faqat harflarni o'rgatish yoki yozishga tayyorlash bilan cheklash zamonaviy pedagogik talablarga javob bermaydi. Bugungi kunda ilk savodxonlik tushunchasi kengroq mazmunga ega bo'lib, u fonematik eshituv, nutq rivoji, muloqot kompetensiyasi, o'qishga qiziqish va mustaqil fikrlash kabi ko'rsatkichlarni ham qamrab oladi. Tadqiqot davomida o'rganilgan texnologiyalar aynan ushbu kompetensiyalarni kompleks rivojlantirish imkoniyatini berishi bilan ahamiyatlidir.

Montessori texnologiyasining samaradorligi haqidagi natijalar M. Montessori tomonidan ilgari surilgan pedagogik g'oyalarni tasdiqlaydi. Montessori bolaning mustaqil faoliyati va sensor tajribasi bilimlarni o'zlashtirishning asosiy omili ekanligini ta'kidlagan ^[11]. Tadqiqot davomida aniqlangan natijalar ham sensor materiallar bilan ishlash bolalarda tovush-harf munosabatlarini tezroq shakllantirishini ko'rsatdi.

STEAM yondashuvining natijalari ham alohida e'tiborga loyiqdir. An'anaviy mashg'ulotlarda bolalar ko'pincha tayyor ma'lumotlarni qabul qiluvchi sifatida qatnashsalar, STEAM faoliyatida ular izlanish olib boruvchi, savollar beruvchi va yangi bilimlarni mustaqil kashf etuvchi subyektga aylanadilar. Bu esa nafaqat savodxonlikka tayyorgarlikni, balki tanqidiy va kreativ fikrlashni ham rivojlantiradi.

Tadqiqot davomida multisensor yondashuvning afzalliklari ham aniqlandi. Psixologik tadqiqotlar ko'rsatishicha, axborot bir vaqtning o'zida bir nechta analizatorlar orqali qabul qilinganda uning eslab qolinish darajasi yuqori bo'ladi ^[12]. Shu sababli harf va tovushlarni ko'rish, eshitish, sezish va harakat orqali o'rganish bolalarning savodxonlikka tayyorgarligini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Raqamli texnologiyalarning pedagogik imkoniyatlari ham tadqiqot natijalari orqali tasdiqlandi. Multimedia vositalari va interaktiv platformalar bolalarning mashg'ulotlarga bo'lgan qiziqishini oshiradi, individual yondashuvni ta'minlaydi hamda ta'lim jarayonini vizuallashtirish imkonini beradi. Ayniqsa, animatsiyalar, ta'limiy videolar va interaktiv o'yinlar bolalarning diqqatini uzoqroq saqlab turishga yordam beradi.

Biroq tadqiqot davomida ayrim muammolar ham aniqlandi. Jumladan, ayrim maktabgacha ta'lim tashkilotlarida texnik vositalarning yetarli emasligi, pedagoglarning raqamli kompetensiyalaridagi farqlar hamda zamonaviy texnologiyalarni metodik jihatdan to'g'ri qo'llash bo'yicha tajribaning yetarli emasligi kuzatildi. Bu holat texnologiyalarning imkoniyatlaridan to'liq foydalanishga to'sqinlik qilishi mumkin.

Shuningdek, raqamli texnologiyalardan foydalanishda me'yor va muvozanatga rioya qilish zarurligi ham aniqlandi. Mutaxassislar maktabgacha yoshdagi bolalarning ekran qarshisida uzoq vaqt o'tirishi ularning jismoniy va psixologik rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ta'kidlaydilar ^[13]. Shu sababli raqamli vositalar an'anaviy faoliyatlar va jonli muloqot bilan uyg'unlashtirilgan holda qo'llanilishi lozim.

Muhokama natijalari asosida savodga tayyorlashning samaradorligini ta'minlovchi quyidagi pedagogik shart-sharoitlar aniqlandi:

- rivojlantiruvchi ta'lim muhitini yaratish;
- zamonaviy pedagogik texnologiyalarni kompleks qo'llash;
- bolalarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish;
- ota-onalar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish;
- pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish;
- o'yin va amaliy faoliyatga ustuvorlik berish.

Demak, zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalar maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashning samarali vositasi bo'lib, ular bolaning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlash zamonaviy ta'lim tizimi-ning eng muhim vazifalaridan biri ekanligini ko'rsatdi. Ushbu jarayon bolaning keyingi ta'lim bosqichlaridagi muvaffaqiyati uchun mustahkam poydevor yaratadi hamda uning intellektual, nutqiy va ijtimoiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Tahlillar natijasida savodga tayyorlash faqat o'qish va yozishga o'rgatish bilan cheklanmasligi, balki fonematik eshituv, nutq rivoji, muloqot madaniyati, bilish faolligi va o'qishga motivatsiyani ham qamrab olishi aniqlandi. Shu bois zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish mazkur kompetensiyalarni kompleks shakllantirish imkonini beradi.

Tadqiqot davomida Montessori texnologiyasi, STEAM yondashuvi, multisensor metodlar, didaktik o'yinlar hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining yuqori pedagogik samaradorligi asoslandi. Mazkur texnologiyalar bolalarda savodxonlik kompetensiyalarini rivojlantirish, o'qishga qiziqishni kuchaytirish va mustaqil bilish faoliyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Natijalar asosida zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalarni integratsiyalashgan holda qo'llash bolalarning savodga tayyorgarlik darajasini oshirishi, maktab ta'limiga moslashuvini yengillashtirishi va keyingi o'quv faoliyati uchun zarur kompetensiyalarni shakllantirishga yordam berishi aniqlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi. Maktabgacha ta'limning davlat o'quv dasturi "Ilk qadam". – Toshkent, 2022.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti. – Toshkent, 2020.
3. Qodirova F.R., Toshpo'latova Sh.Q., Kayumova N.M., A'zamova M.N. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: Tafakkur, 2019. – 560 b.
4. Выготский Л.С. Мышление и речь. – М.: Лабиринт, 1999. – 352 с.
5. Piaget J. The Psychology of the Child. – New York: Basic Books, 1969. – 173 p.
6. Whitebread D., Coltman P. Teaching and Learning in the Early Years. – London: Routledge, 2015. – 352 p.
7. Montessori M. The Montessori Method. – New York: Schocken Books, 1964. – 377 p.
8. Yakman G. STEAM Education: An Overview of Creating a Model of Integrative Education // Virginia Polytechnic Institute, 2008.
9. Neumann M.M. Digital Technologies and Early Literacy // Early Childhood Education Journal. – 2018. – Vol. 46. – P. 239–246.
10. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика-Пресс, 1999. – 536 с.
11. Montessori M. The Discovery of the Child. – Oxford: Clio Press, 1988. – 339 p.
12. Shams L., Seitz A.R. Benefits of Multisensory Learning // Trends in Cognitive Sciences. – 2008. – Vol. 12(11). – P. 411–417.
13. American Academy of Pediatrics. Media and Young Minds // Pediatrics. – 2016. – Vol. 138(5). – P. 1–8.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.